

DECIZIE

07 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Victor Burduh
Victor Boico
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Gheorghe Străisteanu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu și a fost menținută hotărârea din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă:

La 24 august 2018 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul Gheorghe Străisteanu a indicat că, la 01 iulie 2018 Ștefan Potorac împreună cu alte persoane, prieteni, rude, s-au aflat pe teritoriul terasei de vară, care aparține SRL „Inima Codrului”, unde a sărbătorit un eveniment.

Reclamantul a menționat că, aproximativ la ora 21¹⁰, pîrîtul fiind în stare de ebrietate avansată, a început să încalce ordinea publică, să urce pe catamarane și bărci, să deranjeze alte persoane și să strige la angajații societății.

Reclamantul a susținut că în calitate de administrator i-a făcut observație și a cerut să înceteze încălcarea ordinii publice, la care Ștefan Potorac, a devenit foarte agresiv, a început să înjure în loc public, în prezența mai multor persoane, inclusiv în prezența angajaților SRL „Inima Codrului”.

Reclamantul a subliniat că a fost nevoit să apeleze la poliție, care prezentându-se la fața locului, a identificat persoana agresivă ca fiind Ștefan Potorac și i-a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04384791 din 03 iulie

2018, în baza căruia a fost sancționat cu o amendă în mărime de 750 de lei, conform prevederilor art. 69 și 354 din Codul contravențional.

Reclamantul a precizat că pârâtul a recunoscut fapta ilegală comisă, însă a refuzat să repare prejudiciul material și moral cauzat.

Reclamantul a punctat că în rezultatul acțiunilor ilegale comise de Ștefan Potorac, a fost supus la tratamente degradante, fiind umilit și înjosit în loc public, în prezența mai multor persoane. Astfel, a suferit un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 15000 de lei.

Reclamantul a remarcat că, deși la 27 iulie 2018, a expediat în adresa lui Ștefan Potorac somația prin care a solicitat repararea benevolă a prejudiciului material și moral cauzat, solicitările sale au rămas fără răspuns.

Reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante și a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale cu încasarea de la Potorac Ștefan în beneficiul său a sumei de 10000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Gheorghe Străisteanu, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Gheorghe Străisteanu și a fost menținută hotărârea din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La 07 mai 2019 Gheorghe Străisteanu a declarat prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitata admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul Gheorghe Străisteanu a indicat că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și au interpretat eronat legea.

Recurentul a invocat că a prezentat instanței de judecată probe incontestabile, care confirmă faptul că i-au fost încălcate drepturile de a nu fi supus la tratamente degradante, la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Recurentul a menționat că soluția adoptată la caz, nu corespunde cerințelor stipulate în art. 241 alin. (5) Cod de procedură civilă.

La 24 mai 2019, în adresa intimatului Ștefan Potorac a fost expediată copia recursului declarat de Gheorghe Străisteanu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 79), însă intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată participanților la proces, la 18 aprilie 2019, conform informației anexate la materialele cauzei (f.d. 63), iar recursul a fost declarat de recurentul Gheorghe Străisteanu, prin intermediul oficiului poștal, la 07 mai 2019.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul a fost declarat de Gheorghe Străisteanu, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Prin încheierea din 26 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Gheorghe Străisteanu împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului și casarea actelor judecătorești contestate, și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii reclamantului Gheorghe Străisteanu, pentru motivele ce succed.

În conformitate art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Iar, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum rezultă din materialele cauzei, la 24 august 2018 Gheorghe Străisteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral în mărime de 10000 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță având ca obiect repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilicite ale lui Ștefan Potorac, a ajuns la concluzia respingerii acțiunii cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral, motivând că contravențiile incriminate lui Ștefan Potorac au fost îndreptate împotriva administratorului SRL „Inima Codrului”, Gheorghe Străisteanu, și nicidecum împotriva lui Gheorghe Străisteanu, în calitate de persoană fizică.

Totodată, prima instanță a învederat că la materialele cauzei lipsesc careva probe ce ar demonstra săvârșirea unor acțiuni prejudiciabile din partea pârâtului adresate împotriva reclamantului. De altfel, din materialele cauzei, rezultă că în calitate de victimă figurează doar SRL „Inima Codrului”.

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a conchis asupra necesității respingerii apelului declarat de Gheorghe Străisteanu și menținerii hotărârii din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Așadar, verificând legalitatea hotărârilor contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recursul declarat de Gheorghe Străisteanu, instanța de recurs constată că instanțele ierarhic inferioare, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil speței, neîntemeiat au respins acțiunea depusă de Gheorghe Străisteanu.

De fapt, soluțiile instanțelor ierarhic inferioare rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs va menționa că în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) Cod civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

Conform art. 24 alin. (1) și (2) din Constituție, statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

În conformitate cu art. 7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, (1) orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

(4) Persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții:

- a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient;
- b) au un caracter defăimător;
- c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

(5) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum și repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(6) Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții:

- a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;
- b) permite identificarea persoanei vizate.

La fel, și art. 16 Cod civil, în vigoare la acel moment, stipulează că, (1) orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale.

(8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspîndită o informație ce îi lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel. Cuantumul despăgubirilor pentru prejudiciul moral trebuie să fie rezonabil și să se determine ținîndu-se cont de:

- a) caracterul informațiilor răspîndite;
- b) sfera de răspîndire a informațiilor;
- c) impactul social asupra persoanei;
- d) gravitatea și întinderea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate;
- e) proporționalitatea între acordarea despăgubirilor și gradul în care reputația a fost lezată;
- f) gradul de vinovăție al autorului prejudiciului;
- g) măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate;
- h) publicarea rectificării, replicii sau dezmințirii pînă la pronunțarea hotărîrii judecătorești;
- i) alte circumstanțe relevante pentru cazul dat.

Reieșind din prevederile legale citate supra, Colegiul reține că dispozițiile cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale, stipulate în Codul civil și Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, au aceeași concepere, și este de înțeles că această Lege este o lege organică care cuprinde norme juridice speciale, iar în condițiile în care această lege a fost adoptată

după intrarea în vigoare a Codului civil, conținutul art. 16 din Codul civil, urmează a fi interpretat prin prisma prevederilor Legii menționate.

Conform art. 15 Cod civil, drepturile personale nepatrimoniale și alte valori nemateriale sînt apărute în cazurile și în modul prevăzut de prezentul cod și de alte legi, în limita în care folosirea modalităților de apărare a drepturilor civile reiese din esența dreptului încălcat și din caracterul consecințelor acestei încălcări.

Potrivit art. 1398 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Astfel, pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic, acest rol fiind îndeplinit de temeiul răspunderii delictuale, care îl constituie componența delictului civil, și anume totalitatea de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu, și vinovăția. Lipsa unui element, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor elemente anume.

La caz, Colegiul lărgit reține că, la 03 iulie 2018, în privința intimatului Ștefan Potorac a fost întocmit un procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04384791, în temeiul art. 69 alin. (1) și art. 354 Cod contravențional, pe faptul că la 01 iulie 2018, ora 21¹⁰, în timp ce se afla pe teritoriul SRL „Inima Codrului” l-a numit cu cuvinte necenzurate și l-a acostat jignitor în public pe Gheorghe Străisteanu, încălcând astfel ordinea publică.

Iar, prin decizia agentului constatator emisă în cadrul cauzei contravenționale respective, în privința intimatului Ștefan Potorac a fost aplicată sancțiunea pecuniară-amendă în mărime de 9 unități convenționale, ceea ce constituie 750 de lei (f.d. 11).

Totodată, din actele și lucrările dosarului rezultă indubitabil că pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, cât și instanța de apel, pîrîtul/intimat Ștefan Potorac a menționat că nu și-a valorificat dreptul de a depune contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale (f.d. 28, 56).

Astfel, conform art. 69 alin. (1) Cod contravențional, în redacția în vigoare la data relevantă speței, injuria adusă în public, vorbele sau faptele care înjosesc onoarea și demnitatea persoanei se sancționează cu amendă de la 9 la 18 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 10 la 20 de ore.

Colegiul observă că această normă se conține la Capitolul VII din Codul contravențional, care grupează contravențiile ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice.

Conform art. 354 din Codul contravențional, huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce încalcă normele morale, tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice, se sancționează cu amendă de la 10 la 50 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore.

Instanța de recurs menționează că această normă se conține la Capitolul VII din Codul contravențional, care grupează contravențiile ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei și la starea sanitar-epidemiologică.

În particular, obiectul juridic special al contravenției de huliganism nu prea grav îl constituie relațiile sociale cu privire la ordinea publică, prin care se înțelege un sistem stabil de relații sociale, care asigură o ambianță liniștită de conviețuire în societate, iar obiectul juridic special al injuriei constituie relațiile sociale privind protecția drepturilor constituționale ce țin de onoarea și demnitatea persoanei.

În continuare, instanța de recurs menționează că spre deosebire de cauzele penale, în cauzele contravenționale persoana învinuită de comiterea unei contravenții poate fi sancționată chiar de către autoritatea care are competența de a investiga fapta imputată. În funcție de competența autorității, sancțiunea poate fi impusă printr-un act administrativ care ia forma unei decizii, unui proces-verbal etc. Deciziile (hotărârile) contravenționale, inclusiv cele emise de agenții constatatori în limitele competenței atribuite prin lege, constituie documente executorii (articolul 11 lit. c) din Codul de executare)]. Cu toate acestea, actele administrative în discuție pot fi contestate în instanța de judecată în termen de 15 zile [(articolul 448 alin. (4) din Codul contravențional). Contestația suspendă executarea sancțiunii contravenționale (articolul 448 alin. (5) din Codul contravențional), fără a suspenda curgerea termenului de prescripție al răspunderii contravenționale, care poate fi suspendat doar dacă persoana care a săvârșit contravenția se sustrage de la procesul contravențional (articolul 30 alin. (7) din Codul contravențional).

Prin urmare, din cele expuse supra rezultă că, deși actul administrativ prin care se constată fapta contravențională și se aplică o sancțiune contravențională este un document executoriu, acesta nu poate fi considerat definitiv din momentul în care este întocmit, având în vedere faptul că trăsătura „definitivatului” este caracteristică doar pentru hotărârile cu caracter jurisdicțional.

Cu titlu excepție, în lipsa contestării în termen, însoțită de lipsa motivelor fundamentate pentru repunerea în termen, deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale îi poate atribui trăsătura definitivatului.

În această conjunctură, Colegiul reține că, deși legea contravențională nu prevede o listă exhaustivă a cazurilor în care devin definitive deciziile administrative și hotărârile judecătorești prin care se soluționează cauzele contravenționale, acest fapt nu poate fi considerat o problemă de drept atât timp cât există norme de referință care pot fi aplicate prin analogie (art. 466 alin. (2) pct. 4)-6) și art. 466 alin. (4) din Codul de procedură penală).

În această ordine de idei, ținând cont de cele expuse supra, de caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că sunt aplicabile principiile similare celor două legi: contravențională și penală (Ziliberberg v. Moldova din 1 februarie 2005), instanța de recurs atestă temeiul degrevării de probațiune referitor la fapta prejudiciabilă și vinovăția intimatului Ștefan Potorac (art. 123 alin. (3) Cod de procedură civilă), or după cum s-a constatat supra, decizia de aplicare a sancțiunii contravenționale a devenit irevocabilă prin neatacare, fiind astfel obligatorie asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat decizia de aplicare a sancțiunii.

Deci, fiind stabilit indubitabil că prin acțiunile ilicite a lui Ștefan Potorac au fost săvârșite contravențiile prevăzute de art. 69 alin (1) și art. 354 Cod contravențional, din motiv că l-a numit cu cuvinte necenzurate și l-a acostat jignitor în public pe Gheorghe Străisteanu, iar pentru atragerea la răspundere delictuală sunt necesare întrunirea următoarelor elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal

dintre faptă și prejudiciu, și vinovăția, care la caz s-au constatat cu certitudine. Iar, repararea prejudiciului moral cauzat lui Gheorghe Străisteanu și materializat într-o suferință psihică, care depășește măsura a ceea ce este normal suportabil, atestă necesitatea reparării acestuia de către Ștefan Potorac, în temeiul art. 1422 alin. (1) din Codul civil.

În continuare, Colegiul statuează că în conformitate cu art. 1422 alin. (1) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

După cum rezultă din conținutul art. 1422 alin. (1) din Codul civil, prejudiciul moral se compensează numai atunci când a fost cauzat prin fapte ce lezează drepturile personale nepatrimoniale ale persoanei vătămate. Astfel, se impune repararea prejudiciului moral numai dacă acesta este urmarea încălcării unor valori de aceeași natură.

În acest context, instanța de recurs menționează că tratamentul degradant constituie maltratarea care este de natură să provoace victimei sentimente de frică, durere și inferioritate, capabilă să o umilească și înjosească, și să stopeze orice posibilitate de a opune rezistență fizică sau morală.

Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul art. 3, Colegiul va ține cont de faptul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și de a înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu art. 3.

Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (a se vedea, spre exemplu, *Raninen v. Finland*, hotărâre din 16 decembrie 1997, *Reports of Judgments and Decisions*, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, și *Peers v. Greece*, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

Prin urmare, având în vedere că intimatul Ștefan Potorac nu și-a exercitat obligația de a combate alegațiile reclamantului Gheorghe Străisteanu cu privire la încălcarea dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, instanța de recurs va reține argumentele reclamantului Gheorghe Străisteanu că injuria și acostarea sa jignitoare în loc public i-au creat sentimente de frică, neliniște, inferioritate, capabile să-l umilească și înjosească.

În continuare, Colegiul civil menționează că injuriile (cuvintele necenzurate) și acostarea jignitoare în loc public sunt acțiuni ilicite care atentează la lezarea onoarei demnității și reputației victimei, precum și au menirea să înjosească, să sperie, să jignească sau să provoace victimei stări de frustrare și neputință care atinge nivelul unui tratament degradant.

În acest context, ținând cont de faptul că reclamantului Gheorghe Străisteanu i-a fost afectat un drept personal nepatrimonial – dreptul de a nu fi supus la tratamente degradante și a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, reparația acestui potrivit art. 1423 Cod civil, va fi stabilită în echivalent bănesc în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

În acest fel, pe lângă criteriile enumerate supra, trebuie să se analizeze și un al doilea criteriu, cel al echității. Or, dacă gravitatea prejudiciului moral este mare, și despăgubirea ce trebuie acordată trebuie să fie una substanțială. Despăgubirea

trebuie să fie una justă, rațională, echitabilă, adică în așa fel stabilită încât să asigure efectiv o compensație suficientă, dar nu exagerată, a prejudiciului moral suferit.

În această privință, având în vedere criteriile de evaluare a prejudiciului moral, stipulate la art. 1423 din Codul civil, Colegiul lărgit constată că lui Gheorghe Străisteanu i-au fost cauzate consecințe nefaste determinate de retrări, încordare psihică, stare de discomfort și alți factori din care derivă suferințe morale suportate de ultimul.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit în cauza Tolstoy Miloslovsky v. Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, că despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor social ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Totodată, instanța de recurs relevă că, deși în speță se atestă ilegalitatea hotărârilor instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la respingerea integrală a acțiunii depusă de Gheorghe Străisteanu, iar suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 10000 de lei, este una exagerată, reieșind din criteriul echității, care presupune că despăgubirea pentru prejudiciul moral trebuie să fie justă, rațională și echitabilă, adică trebuie stabilită în așa mod încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului cauzat, fiind menținut echilibru între daunele efectiv pricinuite și suma acordată, instanța de recurs conchide că la caz, suma de 500 de lei poate fi considerată drept o compensație echitabilă și suficientă pentru prejudiciul suferit, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzate recurentului.

În consecință, instanța de recurs menționează că soluția instanțelor ierarhic inferioare precum că fapta imputată lui Ștefan Potorac a fost îndreptată împotriva SRL „Inima Codrului, reprezentată de Gheorghe Străisteanu și nicidecum împotriva lui Gheorghe Străisteanu, în calitate de persoană fizică, este contrară actelor și lucrărilor dosarului, or după cum rezultă din procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04384791 cuvintele necenzurate și acostarea jignitoare în loc public a fost îndreptată împotriva cetățeanului Gheorghe Străisteanu, care acționat în calitate de administrator al SRL „Inima Codrului (f.d. 11).

Mai mult ca atât, Colegiul menționează chiar și dacă există incertitudini/neclarități în procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04384791, referitor la calitatea de victimă indicată - SRL „Inima Codrului”, director Gheorghe Străisteanu, sistemul de sancționare al statului trebuie să funcționeze de o asemenea manieră încât cei vulnerabili, victimele, să fie convinși că sistemul judiciar va reacționa împotriva ilegalităților comise față de ei și nu le va tolera sau nu îi va lăsa pe făptuitori nepedepsiți. Dacă nu s-ar putea stabili o pedeapsă din cauza reglementării deficitare a legii, scopul legii contravenționale nu ar fi atins, fapt care ar alimenta scepticismul public la adresa sistemului judiciar (hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 22 noiembrie 2018, § 65).

De asemenea, Colegiul lărgit menționează că, atunci când o persoană pretinde că a fost victima unor acțiuni contrare articolului 3 din Convenție, această dispoziție implică o obligație pozitivă a statului de a efectua o investigație oficială, iar o asemenea obligație nu poate, în principiu, să se limiteze doar la cazurile de rele tratamente aplicate de către funcționarii de stat (Ceachir v. Republica Moldova, 10

decembrie 2013, § 43). Investigația ar trebui să conducă, în principiu, la stabilirea faptelor cazului, la identificarea și la pedepsirea celor responsabili.

La fel, investigația trebuie să respecte condițiile independenței, efectivității, promptitudinii și reacției rezonabile și accesibilității victimei sau a reprezentanților săi legali la aceasta (O’Keeffe v. Irlanda [MC], 28 ianuarie 2014, § 172). Obligațiile procedurale pretinse de articolul 3 din Convenție se aplică cu privire la întreaga procedură, inclusiv cu privire la faza de judecată.

Astfel, instanțele de judecată nu trebuie în niciun caz să tolereze nepedepsirea ingerințelor în integritatea fizică și morală a persoanelor (Ceachir v. Republica Moldova, 10 decembrie 2013, § 46). Acest fapt este esențial pentru menținerea încrederii publice și asigurarea adeziunii la preeminența dreptului și pentru prevenirea oricărei aparențe de toleranță sau conveniență privind actele ilegale (Öneryildiz v. Turcia [MC], 30 noiembrie 2004, § 96).

Respectiv, instanța de recurs conchide că incertitudinile/neclaritățile admise de autoritatea competentă să examineze și să adopte decizia cu privire la aplicarea sancțiunii contravenționale, sunt lacune care nu pot să afecteze dreptul victimei cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite îndreptate împotriva sa.

Conform justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din data de 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu să se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu, de a casa decizia din

14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 13 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere parțială a acțiunii depuse de Gheorghe Străisteanu.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Gheorghe Străisteanu.

Se casează integral decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 13 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral, și se pronunță o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la constatarea încălcării dreptului de a nu fi supus la tratamente degradante, a dreptului la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și repararea prejudiciului moral.

Se constată încălcarea de către Ștefan Potorac a dreptului lui Gheorghe Străisteanu la respectarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Se încasează de la Ștefan Potorac în beneficiul lui Gheorghe Stărosteau suma de 500 (cinci sute) de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, se respinge ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Străisteanu împotriva lui Ștefan Potorac cu privire la repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Victor Burduh

Victor Boico

Nina Vascan